

“Azərbaycan tarixi” dərslində

Fatimə “Azərbaycan tarixi” dərslində idi. Dərsi tədris edən Məxluqə Hümətova deyir ki, Fatimə qrupda fəaldır. Yoldaşları ilə münasibəti də normaldır. Hər kəs onu sevir, qayğısına qalır, köməyinə çatmağa tələsir: “Fatimə dərslərə çox həvəslə qatılır. Mərkəzimizdə fərqliliyi olan təhsilalanlarımız olduğundan inklüziv qruplarımız çoxdur. Həmin qruplarda işləyərkən həm özüm diqqətli oluram, həm də tələbələrimizi həssas olmağa çağırıram. Fərqliliklərə qarşı diqqətli olsaq da, onlara münasibətdə fərq qoymamağı, ayrı-seçkiliyə yol verməməyi öyrədirik. Başqa əlilliyi olan tələbələrımızdən fərqli olaraq Fatimənin hərəkət çətinliyi var. Qrupda hər kəs ona kömək etməyə çalışır. Murad, Əsrəf bu çətinliyin öhdəsindən gəlməkdə Fatimənin ən böyük yardımçılarındırlar”.

Müəllimi Fatimənin onun fənni üzrə bacarığından da danışır: “Qrupda dərsim yalnız birinci yarımda keçilir. Yanvarda imtahan verəcəklər və bitəcək. Düşünürəm ki, Fatimə fənnimdən imtahana uğurla verəcək. Çünki o, ali təhsil müəssisəsində təhsilinə davam etmək isəyir və bu fənn orada da keçilir. Odur ki, Fatimə də çox çalışır, amma yalnız sual verəndə cavablandırır. Azərbaycan tarixi elə fəndir ki, onu hamı bilməlidir. Ona görə də çalışıram ki, Fatimə tariximizi bilsin”.

Məxluqə müəllim əlavə edir ki, Fatimə mərkəzin yaradıcı tələbələrindən biridir: “Çox istedadlıdır. Onun incəsənət sahəsində xüsusi bacarıqları var. Bunu hamımız bilir, qiymətləndiririk, onun pərəstişkarıyıq”.

İnklüziv sinifdə

Müəllimin “Fatimənin ən yaxın köməkçisi” adlandırdığı Murad Qəhrəmanov dərslərdə elə onun yanında əyləşib. Azərbaycan tarixini öyrənməyi o da sevir. Amma bu qrupda həm də ünsiyyəti, insanlarla münasibəti, başqalarına faydalı olmağı öyrənir: “Fatiməyə kömək etməyə çalışıram. Tələbə yoldaşına kömək etməkdən zövq alıram. Çalışıram ona diqqət göstərim, çətinliklərini azaldım. Mən də gözəndən əliləm, onu yaxşı başa düşürəm”.

Murad hesab edir ki, inklüziv sinifdə təhsil almaq insanlarda empati hissini, şəfqət duyğusunu inkişaf etdirir: “Belə bir sinifdə oxumaq həm fərqliliyi olanlar, həm də hər bir insan üçün faydalıdır. Yanımızda olan birinə kömək etmək bizimizdə mərhəmət hissini artırır, digərində insanlara inamı, güvəni. Yəni kömək edən də faydalanır, kömək alan da”.

Ağır qəza, ömürlük iz

Ailəsinin ən böyük uşağıdır Fatimə. Bu gün anası da yanındadır. Şəbnəm Dostməmmədova deyir ki, qızı bir qəza nəticəsində dünyaya fərqli gəlib. Sağlamlığına ciddi və qalıcı təsir göstərən həmin qəza ailənin həyatında ömürlük iz buraxıb: “5 il xəstəxanalarda qaldıq, qızımın səhhətində heç bir dəyişiklik olmadı. Maddi imkansızlıq səbəbindən həlledici tibbi müdaxilə etdirmək mümkün olmurdu. Dövlət başçısı İlham Əliyevə, birinci xanım Mehriban Əliyevaya müraciət etdim. Dərhal reaksiya verdilər və Fatimə bir qrup onun kimi uşaqla birlikdə Ukraynaya müalicəyə göndərildi. Bir müddət sonra onu Rıqaya da göndərdilər və həmin müalicə sayəsində o, artıq iməkləyirdi”.

Anasının sözlərinə görə, qızını 10 yaşına qədər qucağında gəzdirib: “Fatimənin dabanları yerə dəymirdi. Tula şəhərindən həkimlər gəlmişdi, onlar əməliyyat etdilər və sonra Fatimənin dabanları yerə çatdı. 10 yaşında Türkiyədən gələn cərrah Çingiz Çabukoğlu əməliyyat etdi və sonrakı müalicəsi qızıma yaxşı təsir etdi və o, ayağa da qalxa bildi”.

Ayağa qalxsa da, Fatimə üçün dəstək olmadan yerimək, pilləkən çıxmaq, özünü sərbəst idarə etmək çox çətinidir.

“Oxumaq üçün gec deyil”

Ana üçün hələlik ən böyük təsəlli qızının ısrarı, qətiyyəti ilə davam edən təhsilidir. Budur, o, ölkəmizin ən yaxşı peşə təhsili

10 yaşında təhsilə başladı, indi qardaşı ilə birinciliklər qazanır

Peşə təhsili alan Fatimə Dostməmmədovanın həyat hekayəsi

mərkəzlərindən olan Sənaye və İnnovasiyalar üzrə Bakı Dövlət Peşə Təhsil Mərkəzinin zamanın tələbinə uyğun olan ixtisaslarından birində təhsil alır: “Fatimə serebral iflic diaqnozu ilə dünyaya gəlib. Amma səhhəti imkan verən kimi təhsili barədə düşündük”.

5 yaşında yaşadları məktəbə gedəndə o, yenidən iməkləmək öyrənirdi. Onun səhhəti təhsil almasına imkan verəndə yaşdları artıq IV sinifdə oxuyurdu. Amma bu, ana-qızın qətiyyəti azaltmayıb. “Oxumaq üçün gec deyil, – deyib başlayıblar: “Əvvəlcə onu 170 nömrəli məktəbə qoyduq. İlk müəllimi Gülnarə müəllim oldu. Sonradan Fatimə evdə təhsil almağa başladı. Çox həvəs göstərdi, oxumağa can atırdı, onu oxumaqdan yayındırmaq heç mümkün də olmazdı”.

Sonra 309 nömrəli məktəbin müəllimləri evə gəlib, ailə yaşayış yerini dəyişdiyi üçün Fatimə 68 nömrəli tam orta ümumtəhsil məktəbindən məzun olub.

“Qəbul imtahanında ağladım”

Fatimə bu 3 məktəb arasında ən çox məzun olduğu məktəbin müəllimlərini sevir: “Məzun olmaq istəmirdim. Orta məktəbdəki müəllimlərim ilə ayrılmaq çətin oldu. İngilis dili müəllimimi lap çox sevirdim. Onunla həvəslə işləyirdim. Hətta elə həvəslə işləmişdim ki, ali təhsil müəssisələrinə qəbul imtahanlarında ən çox ingilis dilindən sualları cavablandırmışdım”.

Fatimə deyir ki, imtahanndan çox qorxur, həyəcanlanır: “İlk dəfə iştirak etdiyim qəbul imtahanında ağladım. İmtahan verə bilmədim, nəticəm uğursuz oldu”.

Ali məktəbə qəbul olunmayanda təhsil almaqdan vaz keçməyib, xoşuna gələn ixtisasa peşə təhsili ilə yiyələnməyə qərar verib: “Peşə təhsili müəssisələrinə qəbul prosesinə qatıldım. Attestat qiymətlərim yaxşı idi, ona görə ən yaxşı peşə təhsili müəssisəsinə qəbul oldum”.

Anası deyir ki, veb-dizayner olmaq istəsə də, incəsənətə çox meyillidir. Mahnı oxumağı da sevir, rəqs etməyi də: “Son zəng tədbirində qardaşı ilə elə bir rəqs etdi ki, hamı valeh oldu”.

Qardaş-bacı rəqslərində bərabər qazanılan böyük nailiyyətlər

Onlar uğur dalınca uğur qazanıblar. Məsələn, “Bakı çempionatı-2025” müsabiqəsinin qalibidirlər. “Taniyin, tanıdın bizi” – 4 istedad yarışında, “Papiy möcüzələri” festivalında uğurla çıxış ediblər, əlilliyi olan şəxslər arasında keçirilən “Bir Səhnə, Min Rəng” Bədii Yaradıcılıq Festivalına, “Golden Kids Fashion”ın təşkilatçılığı ilə keçirilən “Gələcəyin Zirvələri 2025” layihəsinə qatılaraq mükafatlar qazanıblar.

Onun uğurları üçün təhsil aldığı Sənaye və İnnovasiyalar üzrə Bakı Dövlət Peşə Təhsil Mərkəzində də əllərindən gələni etməyə çalışırlar. Mərkəzin direktoru Şəbnəm Cəfəriyev “Azərbaycan müəllimi”nə açıqlamasında deyib ki, mərkəzdə Fatimənin oxuduğu “Veb-dizayn və proqram təminatı”ndan savayı, “İnteryer dizayn, “Avtomatika sistemlərinin istismarı”, “Proqramla idarə edilən sənaye avadanlıqlarının texniki istismarı”, “İnformasiya Kommu-

Fatimə Dostməmmədova Bakı şəhəri 68 nömrəli tam orta məktəbin məzununu, Sənaye və İnnovasiyalar üzrə Bakı Dövlət Peşə Təhsil Mərkəzinin I kurs tələbəsidir. Arzuladığı “Veb-dizayn və proqram təminatı” ixtisası üzrə yüksək texniki peşə təhsili alır. Sonra universitet tələbəsi də olmaq niyyətindədir.

Fatimə dünyaya “serebral iflic” deyilən bir xəstəliklə gəlib. Bu səbəbdən I qrup əlilliyi var. Beynəlxalq Əlillər Günündə “Azərbaycan müəllimi” onu təhsil aldığı Sənaye və İnnovasiyalar üzrə Bakı Dövlət Peşə Təhsil Mərkəzində ziyarət etdi. Təhsil mühiti, qrupda münasibətləri, müəllimlərlə ünsiyyəti ilə maraqlanıb.

nikasiya Texnologiyaları üzrə texnik”, “Elektronika kommunikasiya sistemlərinin istismarı”, “Kibertəhlükəsizlik”, “Proqramla idarə olunan dəzgahların operatoru”, “Avtomobil diaqnostikası üzrə texnik”, “Elektrik və hibrid avtomobillərin təmiri üzrə texnik”, “Avtomobillərin təmiri çilingəri”, “Kompüter sistemlərində proqramlaşdırma”, “Tibbi avadanlıqların təmiri və xidməti elektromexanika”, Logistika”, “Qrafik dizayner”, “Nəqliyyat vasitələrinin texniki istismarı (avtomobil üzrə)”, “Sənaye və mülki binalarda elektrik avadanlıqlarının quraşdırılması və istismarı”, “İstehsalata rəqəmsal nəzarət sistemləri” ixtisasları üzrə inklüziv qruplar fəaliyyət göstərir: “Mərkəzimizdə inklüziv tələbələrə iş sistemli və həssas yanaşma əsasında təşkil olunur. İlk mərhələdə müəllim köməkçisi tərəfindən inklüziv statusa malik tələbələrin identifikasiyası və siyahılaşdırılması həyata keçirilir, daha sonra tələbələrə fərdi diaqnostik görüşlər aparılaraq onların ehtiyacları, təklifləri və mümkün çətinlikləri barədə məlumatlar toplanır və müvafiq qeydlər edilir”.

Direktorun sözlərinə görə, qruplar arasında inklüziv tələbələrin xüsusiyyətləri, onların psixososial həssaslıqları və ümumi nizam-intizam tələbləri barədə maarifləndirmə işi aparılır: “Tələbələrə mərkəzdəki emalatxanalar, tədris otaqları, mövcud ixtisaslar və müəllim heyəti haqqında ümumi məlumat verilir. Onlar mərkəzin müxtəlif fəaliyyət və tədbirlərində aktiv iştiraka təşviq edilir”.

Mərkəzdə müəllim heyəti inklüziv tələbələrin xüsusiyyətləri və ehtiyacları barədə mütəmadi məlumatlandırılır, eyni zamanda müəllimlərdən tələbələrin vəziyyəti mütəmadi izlənilir, əks reaksiya öyrənilir: “Tələbənin hər hansı çətinliyi, məsələn, dərsin mənimsənilməsi ilə bağlı problem olduqda məsul müəllimlə birlikdə tədrisin yenidən izahı və adaptasiyası təmin olunur. İmtahanla bağlı çətinlik müşahidə edilərsə, tələbə imtahan öncəsi və imtahan prosesində əlavə pedaqoji və təşkilati dəstək alır. Sosial mühitlə, xüsusilə digər tələbələrə əlaqələrdə problem yaranarsa, qrup daxilində yenidən maarifləndirmə aparılır və nizam-intizam qaydaları izah olunur. Psixoloji gərginlik və emosional çətinlik hallarında tələbə psixoloqa yönləndirilir”.

Ş.Cəfəriyev deyib ki, müəllimlər inklüziv tələbələrin fərdi xüsusiyyətlərini nəzərə alaraq onların bilik səviyyəsinə, maraqlarına və bacarıqlarına uyğun olaraq müxtəlif səviyyəli tapşırıqlar və fərqli yanaşmalarla tədrisi təşkil edirlər. Bu da onların təhsil prosesinə tam və bərabər şəkildə inteqrasiyasını təmin edir.

Fatimə Dostməmmədova daha böyük uğurlar qazanacağına inanır. Çünki təhsili, parlamaşı üçün anası, qardaşı, ailəsi ilə yanaşı, dövləti – təhsil aldığı və alacağı təhsil müəssisələri və bütün təhsil sistemi onun yanındadır. Təkcə onun deyil, onun kimi yüzlərlə fərqli uşaq üçün təhsilin əlçatan olması prioritetdir.

Ruhiyyə DAŞSALAHLI